

ŽENSKI SVET izhaja prve dni vsakega meseca. - Za Jugoslavijo letna naročnina: Din. 48, s krojno prilogo: Din. 60; polletna: Din. 24, s krojno prilogo: Din. 30. — Naročila in naročnino je nasloviti na upravo „Ženskega Sveta“, Ljubljana, Karlovska cesta 20. - Uredništvo in uprava: Trst, posta centrale, poštni predal šte. 384. — Odgovorna urednica: C. E. Godinova. — Izdaja „Žensko dobrodelno udruženje v Trstu“. — Tiska „Tiskarna Edinosi“ v Trstu, Via S. Francesco 20.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNICA

J. ŠTOKA

TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno vse pisarniške potrebščine za šole, občinske, župne in odvetniške urade, kakor tudi vsakovrstne slovenske knjige, muzikalije, molitvenike itd. — Izvršuje vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da sprejema in izvršuje vezanje zemlje-knjižnih in bančnih knjig tudi v urad. prostorih v mestu in tudi na deželi.

ZALOGA POHIŠTVA

ANTON BREŠČAK

== GORICA ==

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

Doma, kar manjka, pregleda naj vsak,
Vse naj napiše si pri dnevni luči,
Omare, mize, stole posteljnjak,
In vse kar rabi sploh v domači kući,
Kar manjka, to mu preskrbi BREŠČAK,
Štirinajst številka, ulica Giosuè Carducci.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50. — Brzozjavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavni in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 60 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst

Obreštuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

Obrazi in duše.

XII.

Eleonora Duse.

Eleonora Duse je kot igralka uživala isti sloves kakor Sarah Bernhardt. Težko bi bilo določiti, katera izmed obeh bi bila večja umelnica, večja v svoji preprostosti in globokejša v razumevanju in podavanju ženskih značajev — katera bolj ognjevitna in strastna, ljubeznivejša, bolj ljubeča, uporna in ponižna, ljubimka in sovražnica.

Eleonora Duse, rojena 1859., je bila moderna tri generacije: enako visoka v gledališču naturalizma, v psiholoških komadih, v delih Ibsena in D'Annunzija, slednjič v religioznem gledališču!

Videla sem jo leta 1922, na gostovanju v Trstu, ko je podajala Ibsenovo Elido Wrangel v „Ženi z morja“ — in tedaj sem zopel zazrla veličino Ibsenovega ustvarjenja — kakor prej nekoč v „Strahovih“ z Osvaldom — Moisijem. Ostala mi je neizbrisno v spominu Elida — Duse — tajinstvena, neizmerna kakor morje, od katerega je prišla, njena duša polna harmonije in moči morja in nevihte. Nje igra je bila življenje, veliko in resno, kakor ga more umeti le globoka duša. K višini njenega ustvarjanja pa je prispeval še važen moment; njen glas, glas poln nežnosti in miline. Na oder so se tedaj usule bele vrtnice, ki jih je tako ljubila . . . Nasljednjega leta sem jo videla v „Così via“, religiozni drami. Zdela se mi je čim dalje manj materija, vsa samo duša, ponižna, prevzeta velikosti lastne umetnosti. Vedno sem hodila domov iz njenega gledališča boljša, plemenitejša, njena čuvstvenost je bila blažilna kakor jutranja rosa. Nesla jo je letos umetniška misija v Ameriko, v tujino, in ni ji bilo dano, da bi se vrnila živa v domovino. Pot, po kateri so se vračali nje zemski ostanki domov, je vsa posuta z vrtnicami — njenimi belimi vrstnicami.

Nje mesto je ostalo prazno. In to ravno sedaj, ko rabi materijalni svet duševnih vzorov! —

Eleonora Duse — žena in mati — ponižana in prosljavljena — sleherna ženska duša se klanja Tvoji veličini! —

Dolenčeva.

Klavir v jutru. (Srečko Kosovel)

Tako toči večnost srebrni napoj
čez gore, doline, polja in trate
in kot bi iz kraške doline pil,
se solnčna trudnost izlije vate.

Med lihimi zastori sivih hiš
klavir poljublja belo dlan,
kakor da išče odbeglih snov,
kot da jih išče v obzorju zaman.

Ko zdaj ubit potujem jaz
v poldan pijan od polnoči,
le tam obstane moj korak,
kjer bolna duša zaihti.

Ena dobra mati je vredna več kot sto učiteljev.

(Herbart)

*
*

Ženi je poverjena služba kraljice v npravstvenem kraljestvu, kajti njena npravstvena volja in njena moč prekosi moža.

(Dr. Feughtersleben.)

*
*

Ako mož nima do žene spoštovanja, je sam ob svoj ugled, in kadar žena misli, da ne potrebuje več njegove naklonjenosti, postane tudi ona brezobzirna napram njemu. V tem slučaju pa postane mož manjši kot mož in kot človek.

(Förster).

Valerija, hči cesarja Dijoklecijana. (Ivan Zorec)

(Osnutek zgodovinskega romana.)

Nadaljevanje.

Po beli stezi je pritekla sužnjica Serena in ji je povedala, da jo čaka plemeniti Gaj.

Flavij je razširil oči in je obstal.

«Govoriti moram z njim o kipu Prozerpine, da se velika umetnina ohrani v dobrem stanju,» mu je povedala in je odšla s sužnjo Sereno.

«Bogovi naj te blagoslovijo!» je vzkliknil ves srečen, ker se ji je kip tako prikupil.

Tudi Gaj je bil srečen. Gostobesedno in navdušeno se ji je v izbranih rečenicah zahvaljeval, da mu hoče zaupati skrb za kip prekrasne božice.

«Ali mi nisi povedal, da ji je umetnik dal podobo iz živega življenja?»

«Tebe gledam, o Valerija, kadar gledam njo, in gledam jo po ves dan, a ponoči mi jo v srečnih sanjah obožuje hrepeneča duša!»

«Tako zelo se ti je priljubil kip?»

«Ker upodablja tebe, o Valerija!»

«Če bi mu pretila nevarnost, kaj bi storil za njegovo varstvo?»

«Nobena nevarnost mu ne more pretiti, dokler živim!»

«In če bi tvoje pomoči potrebovala jaz, — kaj bi storil, o plemeniti Gaj?»

«Če ne bi koprnel od prevelike sreče, da ti smem pomagati, bi ti pomagal s sleherno kapljo svoje krvi, z vsem vročim srcem, z zadnjim svojim dihom in vzdihom za teboj!»

«Ali ti je zadosti zvestobe v srcu?»

Gaj je potegnil kratki meč, razgalil si je krepke moške prsi in je, moleč ji orožje, drhteče prosil:

«Ná, o predobra, prebлага Valerija, odpri mi prsi in moje zvesto srce ti skoči pred noge in ne preneha bití zate zdaj in vselej, tako ti prisegam pri penatih*) naše stare rodovine in pri vseh večnih bogovih!»

Valerija ga je mirno, resno gledala in je počasi, tiho rekla:

«O Gaj!»

Gaj je prebledel od razburjenja in spet zardel od neznanske sreče, spustil meč in se zrušil na obe kolena.

«O Valerija, božica Prozerpina —! Veruj mi, zaupaj mi!» se je zadíhal in ji poljubljal rob z zlatimi nitkami vezene bele tunike.

«Vstani, o Gaj, verujem ti, svoje življenje ti zaupam!»

Gaj je hlastnil po meču in skočil pokonci, kakor bi zdaj zdaj moral sam tvegati življenje za ljubljeno Valerijo.

«Ali bi mi pomagal, če bi bila kristjanka?» ga je zamolklo vprašala in ga pogledala v oči.

«Vem, da si kristjanka.»

«Kaj nisi včeraj videl moje žrtve?»

«A videl sem ti v srce.»

*) Hišni zaščitniki, tudi duhovi staršev, sorodnikov.

«Torej se ne bojiš bogov?»

«Bog, ki ga moliš ti, je večji od vseh mojih bogov in je pravši, drugače ga ne bi častila ti, ki si dobra, modra in čista!»

«To si leno povedal, o Gaj!»

«In tvoj Bog mi bo pomagal, da ti bom služil vztrajno in zvesto! Ukaži, kaj naj storim zate, o dobra, modra in čista Valerija!»

S pogumom, ki ga je zmožen skrajn obup, mu je razložila, da bi se z materjo radi umeknili grehu in nadaljnim ponižanjem.

Gaju se je pobesila glava, iz prsi mu je zajel globok vzdih:

«In to bi mi bilo slovo od tebe...! Ali zgodi se tvoja volja, srečen bom, ker mi bo ostal spomin, da sem ti služil zvesto in do konca!»

«Bog bo vodil najina pota, da bo slovo samo začasno.»

«Srce mi pravi, da te ne bom več videl.»

«Krist, naš Odrešenik, je rekel: Vzemí svoj križ na rame in hodi za menoj!»

Gaj tega ni dobro razumel. Sklenil je, da bo obiskal skritega Atenokleja in ga vprašal po pravem pomenu teh čudnih besedi; Valeriji je pogledal v milo, zardeli obraz in je rekel še enkrat:

«Ukaži, kaj naj storim zate, o dobra, modra, čista Valerija!»

Valerija in Priska se pripravita za beg in prideta preoblečeni v solinsko lukó malo pred odhodom ladje, ki odpluje v Solun na Grškem. Gaj ju kot svoji sorodnici izroči in priporoči poveljniku ladje, Atenoklej pa zbere med solinskimi ribiči kristjani nekaj spremljevalcev in jih pošlje na ladjo kot Gajeve ljudi.

Tako sta se dogovorila.

«Ladja odjadra že čez dva dni», je vzdihnil Gaj. «Čez dva dni se mi začčenja doba blaznega obupa in brezuspešnega hrepenenja za teboj, o Valerija!»

«Naša usoda, glej, je le v božjih rokah», ga je tolažila Valerija. «Za dobroto, ki jo storiš nama, te obdará gospod Bog s posebno srečo. Zaupaj!»

«Zaupam. In iskal bom poti za teboj!» je zaihtel Gaj in je pokleknil prednjo.

Valerija mu je položila roko na sklonjeno glavo in je govorila:

«In našel me boš, o plemeniti, vdani Gaj, če boš našel spoznanje.»

«Kaj je spoznanje, o blaga Valerija?»

«Spoznanje je modrost, je resnica in je v Bogu.»

«Ljubim tvojega Boga in ga častim zaradi tebe.»

«Tako ni prav. Ljubi, časti ga zaradi Njega samega in ker je Bog in gospod in vladar nebes in zemlje.»

«Kakor ukažeš, o Valerija.»

«Ne poi ukazu, — iz prepričanja in vere stori tako, da ti ne bo to samo videz, kakor je bila včeraj moja daritev bogu Eskulapu samo prisiljen videz.»

«Uči me in vse ti hočem verovati!»

«Atenoklej ti pokaže resnico božjih nauk, njega poslušaj, o Gaj!»

«Blagoslovi me, o Valerija!»

Valerijo so oblike solze veselja, ko ga je s tresočo roko prekrizala z znamenjem svetega križa.

«Pojdi v miru božjem in prosi Boga, da ti pošlje spoznanje. Čakala te bom, o Gaj, in molila bom zate!»

Ko je odšel Gaj, je dala poklicati Evtiha.

Evtih je trpel strašne muke. Mislil je, da sta Priska in Valerija zavrgli Kristovo vero. Zato je z neko upornostjo in jezo prišel pred svojo nekdanjo učenko.

Valerija ga je skušala pomiriti, češ, da je bila daritev le prisiljen videz.

«Tudi navidezno ne smemo zatajevati svojega Odrešenika!» se je razburjal.

«Ali kaj naj bi bili storili?»

«Krist ti pravi: Vzemi križ na rame in hodi za menoj!»

Tako je tudi ona rekla Gaju. Ali kakšna razlika tam in tu! Gaj dober, veren, dasi še pogan, in poln zaupanja v dobroto božjo, Evtih, učeni kristjan, pa nestrpen, trmoglav kljubovavec... kdo veruje lepše in globlje, ali Evtih, ali Gaj?

«Tako bi bili morda nesrečni sam Atenoklej in bratje v Solinu,» mu je ugovarjala.

«Ne Atenoklej in ne kdo drugi se ne bi bil branil mučeniškega venca, če bi ga bili postavili pred poganski žrtvenik!»

Valerija je zmajala z glavo in je odslovila Evtiha. Premislila se je. Hotela ga je namreč pripraviti, da bi pobežnil z njo in materjo. Zdaj pa je spoznala, da bi jima bil nestrpni gorečnik lahko samo v pogubo.

Cez dva dni je v zgodnjem jutru iz budeče se solinske luke drsela velika ladja. Dolga vesla golih mornarjev so ji enakomerna sekala morje. Ko je priplula iz zaliva in je zavila v široke vode, je veter z ilirskih gorá napel jadra.

Poveljnik je kriknil povelje in se zleknil na svoje počivališče sredi palube. Mornarji so vsi naenkrat dvignili vesla in jih stisnili ob ladjino trebušje kakor ptica perot.

Ob jamboru sta stali Priska in Valerija in sta otožno gledali v stebrasto pročelje bele Dijoklecijanove palače, ki je na levi strani kakor čudovita pravljičica tako rekoč rastle veličastna in naravnost iz morja.

Bližnji rt jo je vzel solznim očem, veter je še močneje potegnil in ladja je z veliko hitrostjo zajadrjala v južnovzhodno stran.

Izza ilirskih gorá je vstalo veliko solnce, je gorelo po sivih, skrbastih vrhovih in se je razlivalo po zelenomodrih valovih, zibajočih in prelivajočih se v jutranji plimi.

Veslarji so se spogledali in si prikimali v tistem sporazumu. Iz njih srede je v globokem glasu zadonela polglasna pesem, vanjo so padali še drugi glasovi in se z njo zivali v sladko sozvočje pobožne jutranjice.

Ženski ob jamboru sta se zgenili. Nekaj časa sta tiho poslušali, potlej pa sta tiho prepevali.

Ko je pesem utihnila, se je Priska sklonila in je polglasno pozdravila: «Bratje!»

Ali bližnji mornar se je strahoma stresnil in je boječe pogledal proti poveljnikovemu počivališču.

Tudi Valerija se je ozrla tja in je videla, kako lokavo ju opazuje navidezno brezbrizni dremajoči mož.

Oči, ki so strmele vanjo in v mater, se je hudo ustrašila. Oprijela se je jambora in je v rastoči skrbi gledala po morju.

Na jugu so se vlekli sivozeleni otoki, obnje je butalo morje in pršelo v belih penah, ki so se zdele kakor lahke megle. Ob severni strani se je umikala in primikala krševita ilirska zemlja, strmo padajoč v zelenomodre valove.

Ali poveljnik se je nagloma dvignil in je prišel do gospé.

«Plemenita gospa,» je rekel Priski, «ali ne bi šla s spremljevalko v senčnico, ki ti jo dam napraviti?»

«Kesneje, poveljnik, boš storil, kar ti je naročil plemeniti Gaj, sin Sergeja Plavta, namestnika», je odgovorila Priska.

Mož se je molčé obrnil in je odšel.

Valerija je gledala za njim in nekaj jo je peklo in stiskalo v prsih. Spoznavala je, da sta si z materjo morda le preveč upali.

«Kaj ko bi vedel, kdo sva?» je trepetala, ker je bila opazila, kako čudno ju je gledal, «in da je bil Gaj morda prezaupljiv, premalo previden nemara?» jo je skrbelo.

Misli so ji za trenotek obstale pred vdanim Gajem. Mladenič je klečal pred njo, prisegal ji je in se jokal. In ona ga je blagoslavljalala z znamenjem svetega križa in je bila srečna in polna vere in zaupanja...

Spomin, boleč in ponižujoč, ji je omahnil pred Eskulapovim žrtvenikom... Ovijala ga je sladka godba piskačev, nadenj se je vzpenjala resna, roteča obredna pesem; iz nje je blisknil svečenikov nož, vanjo je hropelo pojemajoč puhanje krvaveče živali... In potem tista strašna laž, tisti veliki greh...

«O, bodi karkoli, nič hujege se nama ne more zgoditi!» se je oddihavala in mirneje gledala v daljavo.

Veter se je naenkrat prevrgel. Z juga je pritisnila sapa in je vznemirila morje. Valovi so rastle, so se drevili in jezdili, po njih se je zaletavala ladja, na nebo so se od nekod valili veliki oblaki, težki, nizki, strele so jezile iz njih, a grom jim je bobneče žugal in tema je bila in groza in zemlje nikjer, nikjer... Še preden se je nagnil dan, je nastal vreščeč vihar, pred seboj je podil hud dež v poševnih curkih in je trgal jadra in jezno škripal v jamboru in v sklepah trebušaste ladje.

Poveljnik je preklinjal in mornarji so preklinjali in delali na vse roke, da so ladjo obrnili v tih zaliv puste, kamenite obale.

(Konec prih.)

(Dr. Joža Glonar) Mlada leta Pavline Pajkove.

Gorica 7/8 1875.

15.

Ljubi moj!

Najprvo lepa, prisrčna Vam hvala za lepo popravljjanje bolnih mojih poezij; jaz sprevidevam, da bodem enkrat peti morala o Vas, kot ste Vi gospej Pesjakovi: «Kar jaz sem, Ti iz mene si storila». (storil.) Povejte mi, s čem naj značim Vam mojo hvaležnost? Ali veste, da ko ne bi me Vi bili tako prijaznjivo poiskali bila bi vže dolgo se odtegnila literalnega pota, in koliko lagljeje je meni sedaj slovensko pisati od kari se z Vami dopisavam! — Veselje pošiljam Vam danes svojo sliko, ker sem v njej tako dobro zadeta, da ko bi slika še mogla govoriti, imeli bi Svojo Lino živo pred seboj. Moj pogoj, prejšnjo sliko dati sestri, nij imel nobeden namen kakor ste vi sumnili, in v znamenje da resnico govorim, dam Vam oblast učiniti ž njo, kar se Vam izljubi. Toda, umeje se vže samo od sebe da slika ne sme iz Vaše družine; to ne dovolim!

Hvala za Vaša prijaznjiva voščila ob priliki mojega goda; upam vsaj da ona so resnična; moje prijaznjivosti in vdanosti smete tudi zvest biti, dok bode le od mene odvisno; upam torej da večno. —

Ne mislite, prijatelj dragi, da bodem huda ako Vi slavite ženske, koja svojimi čednostmi si je pridobila Vašo poštovanje, udanost in ljubáv; še veseia sem da Vi rešite čast Svojemu (slovenskemu) spoju, povzdigovaje žensko, koje bi bili Slovenci vže preje morali slaviti. Čast dajati, komur čast gré, je plemenito dejánje, tedaj slava Vam, ki znate ceniti blago, pošteno, sveto, vzvišeno! —

Da «Slovenk» ne čislate, Vam nejam zbog tega prav nič zameriti. Kajti z žalostjo tudi jaz vsaki dan bolj sprevidevam, kako sebičen, kako mrzel, pri nekojih celo sramoten je njih značaj. Ko sem vlani se preselila v Gorici, strila sem znanje nekojih slovenskih družin, a zbog nečimernosti njih gospodaric, torej žen odtegnila sem se o njih. In sedaj slovensko družino obiskujem jedno samò, Jegličevo, od koja gospodarica — vže priletna góspá — je meni takò dobra in udana kakor mati; od tam udobivam tudi slovenskih časopisov v posojito. Brezi se bahati smem reči, da kamor dosedaj sem zahajala in kdor me je poznal ljubil me je in čislat, le pri Slovenk milosti ne dobim. One me osipljejo kamor in kedar le zamorejo z obrekóvanjem, izvirajočo, kakor je meni mogoče soditi, le iz ljubosumnosti, ker če igrám ali deklamujem jaz njih prekosim, ker bolje nego one slovensko govorim. H začetku me je nezasluženo obrekovanje užalilo, a sedaj prevadila sem je in se masčujem s tem, da baram toliko za njih kakor bi ne živele. Sptoh letos jela sem živeti le sebi in svojej družinici ne zanimaje se za svet in njegovih čenč. Moje poezije, pa Vaše in Pajkovo prijateljstvo je ves moj svet, moje veselje prostih ur; in tako, če tudi ne srečni, vsaj mirneji mi dnóvi tekó. Javnih veselic tudi ne maram obiskati in tudi jih več ne bom, ker v njih ne vladuje ona blá-gost, za koja srcé mile hrépeni, in koja samò v zivenju zamore me osrečevati.

Ali boste silno húdi náme, če povém Vam, da nejsem pisala gospej Pesjakovi? — Bodite mi dober prijatelj! in ne zahtevajte od mene kar je nemogoče. Ko bi bila o sebe vlastna gospodarica, bodite prepričani, aa bi Vam se udala, če tudi proti moje mnenje, da bi le Vas ustregia in zadovoljila. — Pravila sem Vam vže o svojih domacih razmér za vsé kar ima slovenski značaj. Ko bi mi tedaj gos. Pes. blá-govolila pisati, morala bi nji odgovoriti ker takò vljudnost zahteva, in ko bi potem moj brat izvedel o te korespondence, moral bi molčati, ker on je prvi ki pozna vljudnost ker je ž njo bogato obdarjen. Ce pa jaz začenjam to korespondenco, ne morem biti tako predrzna, kakor sem z Vami bna, (kar upam nejste mi zamerili) pisati gospej kedar ima pisem na pošto dajati da ne pridejo v bratove roke; domači mir pa preveč ljubim za biti sama povod neljubih homatij. Morda bode mi enkrat osoda milejša, ter me obdarila z ljubo svó-bodo, da ne bom, kot hudodelnik, strah imela svojih dejanj. — Da-li Vas ljubim? — Čemú to vprašanje? Imam-li znabiti ljubiti one, ki me pozabljujejo in pozabiti ki me

ljubijo? — Kakò gre z Vašo «srčno mrzlico»? — Ste se je osvobodili ali še bolj pali v njeno oblast? Vas-li osrečuje ali onesrečuje ta bolezen?? Pišite mi ko udobite mojo sliko da ne bom v strahu da se je pozgubila. Lep pozdrav Vašej družinici; slednjič en srčni za Vas. —
Vsa Vaša Pavlina.

16.

Gorica 8/9 1875.

Ljubi moj!

Odpustili mi boste če, brezi da bi Vas za dovoljenje prosila, in niti poprašala imate če čas zatò ali ne, Vam kar v pregled pošiljam česar mi je v zadnjem času moja muza blagovolila podariti. Vem pa, da boste blagovoljno odpuščali mojo vljudnost in drznost ker, ako je res kar ste mi zadnjič pisali, da se namreč vselej veselite mojih poeziji, veselili se boste i teh, in pozabljen bode moj pogreh. Kar pa čas zadeva, namreč če ga še nimate za pregledati mojih pesen nič ne dé, vsaj Vašim rokam zapam kakor mojim, če so tedaj pri Vas ali pri meni shranjene, je pač vse jedno. —

Moje pesni začne biti dolgočasne ker mi kar nič iz srcá več ne gré. Srce moje je otrpnelo; ničesar več mi ne želi in po ničem ne hrepenjuje, ker izvestno vé, da se mu nobena stvar ne izpolni; kar le takò mrtve in navadne reči sčencam, da le kaj spišem — Vam na ljubo. Tudi vsakovrstnih udarcev se je ono vže privadilo, kar trpi in molči in se več nad nikomur ne izjezi; le osodi ne more še odpuščati da je je v žensko bitje položilo. Prijatelj! Ko bi ženska ne bila vstvarjena, kakor junak bi iz mene bilo! a tako? — «da sem rojena, to nesreča — pokora je največa». A čas, čas upam da je bode ukrotil. Še malo časa srcu prepustim svòobodno nagnenje, da se nagne kamor se njej izljubi, in potem, če se stvarij ne spremene, z lepo al s silo upognim je dolžnostim koje jih brezsrčna osoda mi naložuje. — Zakaj prijatelj, zakaj zvršuje se na svetih vse tako narobe, zakaj sprejme Slovenija tolike nenarodne hčere s svojim središči, hčere, koje jej uropajo marsikateri kratí najudanejša in zvestejša srca, pa mēni ne stegne roki v pomoč, mēni ki je ljubim iz celega srcá, brezi hinavstva, ki žrtvujem vedno se njej in njej izključljivo darovati bi htela svoje živenje; mēni ki preti nevarnosti jo zapustiti za vselej? A mēne še ona bode od sebe pahnila!

Pa naj bode! Ne bodem več si grenila živenje s takim prevdarjanjem. Naj pride, naj se z menoj zgodi kar hoče, vse naj mi bode dobro došlo. Svet je tako nehvaležen, da škoda je solzo zanj prelivati. Mari nij tako prijatelj? Nijste-li tudi Vi vže prišli do spoznanja, da svet vse odvráčuje z nehvaležnostjo? Pa pustimo te predmete da naju ne zvodé do prežalostne njih resnice. —

Vbogí moj prijatelj, Vi se selitev bojite starega v novega stanovanja, koja, kakor izprevidim iz prih. hiš. štev. od Vas mi naznanjene, stala bo le v tem, da iz ene duri ustopite v drugo; kaj bi morala pa jaz reči, ki v teku tega leta bomo morali i mi zapustiti Gorico in priti znabiti v popolnem neznanem kraju? Brat namreč bode v kratkem — kakor upamo — imenovan za adjunkta i kod takega mora zapustiti Gorico za priti najbrže kamo na deželi. Bridkost me vze sedaj objame če promišljujem da bom zapustila Gorico koje smatram kot svojo domovino in od koje, od 14 let ki v nje prebivam — Solkan je kakor goriško predmestje — je nijsem niti za den zapustna. Lují obrazi, nepoznani značaji se mi bodo povsod prikazali in srce, o! to revno občutljivo srcé bo spet nove rane udobilo.

Pa nočem, in nočem več sebe milovati; saj vem, da sem in da ostajam vzlic tega vse jedno le «osodina igrača».

Jedno željo vendar še gojim in mili bože naj mi jo izpolni: jedenkrat videti belo Ljubljano! Pa nek notranji glas mi vedno deje da jo bom in obenem tudi Vas. In veste, moji notranji glasóvi, me nikedar ne goljufujejo.

Pa Vi moj Jože, še ne veste, da jaz sem že bila jedenkrat v Ljubljano. Od tega je sedaj kakih 15 let in jaz sem tedaj bila še jako mala toliko da zamorem si nekoje prizore kakor daljne sanje spomeniti. Bilo je baš jedno leto predno je moj dobri oča

umrl kamor je moral zaradi službene opravke tamo. Ker je pa baš bilo o času vakanc vzel je celo družino s seboj in mudili smo se tamo cela dva meseca. Spominjam se ka smo stanovali v neko gostilno ali hišo tega ne pomnim več, koja je imela večino ôkn da so gledala na Ljubljano. Vem da naše otroško veselje je bilo gledati kako so v enomer plavale razne stvari nad vodô t. n. p. klobuki, škafe, kosovi obleke i. t. d. z okna se je tudi videlo na mostu kamor se je vedno obilo ljudstva sprehajalo.

Zraven našega stanovanja stala je lepa prodajalnica igrač in ta je bila moje veselje; spominjam se lepega trga okinčano z drevmi, pa da smo se zvonaj mesta nekamo peljali kamor smo vedno dobro kavo pili; in polno enakih malenkost ki me sedaj zelô zanimajo ker želim poznati Ljubljano — središče Slovenije. Kakô so lepi mi ti nedolžni otroški spomini! —

Kakô, ali bodemo udobili prihodnje leto «Zvon»? Goriški klerikalni list «Glas» je vže pred mesecem prinesel izvestno vest da ga bomo. A jaz imam to slabost, da časopisom nikedar ničesa ne verjujem; od Vas torej pričakujem zanesljivega odgovora. —

Ste pa res pridni da «Zori» ste tolikega blagâ odposlali; radovednostjo veselim se čitati Vašo prozo. —

Dobri prijatelj! Vi ste prezvest Svojej prijateljci da se njej ob vsakej priliki spomnite ter jo obdarujete Svojimi peresnimi izdelki. Vaša poezija uložena ob priliki svečanosti, koja se je izvršila v Ljubljano pretečeno nedeljo mi koj dopade; v Vašim srci ne cvetô samo «ljubezni» občutke, temuč i «vere» kar se pesniku — «pravemu» — jako lepô podaja in pristoja. —

Kakô pa Vam kaj gre, Vam nitî ne vprašam ker vem, da ko smeje se komu sreča ljubezni je, če tudi le hipno, — srečen. No! sreča ljubezni pusti vsaj sladki spomini, in ti progno marsikaterikrat človeku v poznih let meglé otožnosti, koje se takô pogostem razširjavajo mu na nebu živjenja. A jaz nitî ti jih nimam.

Vem, da bi lagljeje prestala osodini udarci, ko bi osrčena bila o takovih spominov moč. Moja ljubezen pa je bila več idealna kakor pa resnična, edina slast globokega pogleda evo! moja sreča ljubezni!

No, znabiti da bom jedenkrat zadovoljnija da nijsem druge tedaj poznala — skoro vže sedaj sem — ker dejanj, kojih človek ne učinja, ne mogô dati prilike se jih kesati, pačpa unih kojih izvršuje jih — posebno pa v rano mladost!

Novosti nijmam, vse po starem!

Lepô mi pozdravite Svojih dragih in vseh ki se me spomné.

Slednjîč i Vam moj najsrčneji pozdrav!

Pavlina.

17.

Gorica 3/10 1875.

Preljubi prijatelj!

Oprostite, prosim, da se šele danes oglasim na Vaš zadnji «dopisek», da še-le dnes se Vam zahvaljujem za Vašo vedno mi izkazajoče pravo prijateljstvo, za Vaš trud, mênî spreminjajoč slabotne moje izdelke v lepo-donečih pesnic, za Vašo prizadevanje vedno me osrčevati daljnemu delovanju dobro vedoči, da to moje delovanje, koje stori me «veliko» pred svetom, je več Vaše zasluge, Vašega truda nego pak mojegea. —

A ker vedno in v enomer le domâ tičim, ker, da-si prosta meu svet a ipak živim kakor nuna v svojej celici, spravili so me vendar moji domači z doma, in sicer k tergatvi v Solkanu. Mudila pak se nijsem tamo ko samih 4 dnij in sicer zato ne, ker po stričevej smrti, po izgubo svojih najlepših mladostnih sanj kojih sem v njem jih sanjari, Solkan postal mi je pravo brezno v kojegea se bojimo ker vemo, da ven več ne moremo, takô ôn mênî vzbuja le žalostnih spominov, koji meni povzročé ona otožnost, v kojej enkrat utopljeni si ne moremo je tako kmalu iznebiti. Domâ prišedši bila sem slabe volje, ali resničneje rečeno žalostna, jaz pak sem si naložila to postavo, ničesa učinjati v slabej volji.

Denes pak sem spet vsa Vaša; hvaležno moje srce mi opominja, kaj ste mi Vi, kaj sem Vam dolžana in jaz tu tičim na tem papirju in ne morem dlje, ne vedoča kako z Vami se obnašati izpoznavaje kakova sem Vam dolžnica!

A ker imate dobro srcé in pa čutiljivo, umeli boste mojo zadržgo in iz teh za-notanih besed zahvale ustvarili si boste najspodobnejši, najgorkejši znak hvaležnosti! Vaših poprav vselej dobro umejem, hvala za njih, Vi pa za njih ne skrbite.

Da, prijatelj! vsaka umetelnost je težavna, prav trdite. Zató hočem potrčiti, potrčiti in spet potrčiti, kakor me Vi ljubó nasvetujete; hočem, kar se dá, paziti na Vaših poprav in podukov in znabit, s časom, mi bode dano uživati takó silnega bojevanja sad — Vi pak zmenoj!

Čudili se boste spet udobivši zbirčico novih pesnij. Kaj ne, da sem preprédzna, da prepočestem nadlegujem Vas? — Jaz si dozdevam kakor uni, kojemu je nekdo prst pomolil on pak je kar zgrabil celo róko. — To sama izpoznavam, a vedíte, da sedaj ne bodem Vas takó kmalu, ker zima približava se in ž njo nas popusti vročina torej treba je misliti na spremembo oblék — ženska sem, káli? — ker drugače bi se prehladili. Ker me je pa Bog obdaril tudi z lastnostmi «šivilje», porabiti moram v dobrem njegov dar, da ne bo enkrat o méni zahteval — kakor evangelji pravi — račun o darovanem mi «talentu». V hiši pa nas je tri ženske, delo torej dovolj za več kot navadno kratkočasiti se z iglo, pustivši peró malo počivati. Z veseljem prečitavala sem lepe Vaše pesmi v «Venčk-u» 26, a zakaj tudi Vi le žalostnih pesni opevate? Sploh cela ta knjígica se méni dopada; povesti sti lepe od kojih prva pak jako nežna.

Jaz ne vem, ali bi se uzjezila ali káli nad gos. Paj, ki je svetu izdal moje imé in brezi popraševati ako smé. Sedaj, ko sem izdana, ne bode več moči dejati peresa na stran, ljudje bi me preveč nadlegovali. Naj pa bode! Na koža družega bi se bila moreda razjezila, nad Pajkom pak ne morem, ker on je «mož» in vem, da le moje dobro želi. Tudi «Zabavnika» težko pričakujem, da bi vendar jedenkrat prišel.

Kakó to, prijatelj, da vže dvakrat ste meni tako neizreceno kratka pisma pisali? menda pak niste hudi ná-me! Ali ne veste da se jaz veselim vsake Vaše besedice. Je-li znabita »srčna« Vaša prijateljica teža kriva? — je-li znabiti na-me ljubosumna? — To pač ne sme biti, ker jaz nijsem ustvarjena in tudi ne znam nikomur kaliti sreče, mir; posebno ljubečim srcam ne. Jaz se vselej tuje sreče veselim in da si je méni óna čisto neznana, ipak iz vsega srca jo vsakemu želim in sem vselej pripravljena, ako mi le moči, še pripomagati da sreča tem dlje tem večja postaja. Sedaj pak Vi ne bodíte hudi ná-me ka takó predržno z Vami govorim, saj sva prijatelja; in da res niste hudi, pričalo mi bode bodoče Vaše pismo koje bode prav dolgo.

Kaj Vam hočem še pisati, ker nijmam novosti? Da me otožnost spremlja, to znate vže; da nijsem srečna pisala sem Vam vže tólike-kratí, pravljica je tedaj vže stara, kaj tedaj družega? Prijatelj, ali pride enkrat doba mi, da bo dano mi Vam pisati da je tudi méni prikukalo izza temnih oblakov solnce sreče posebno na moje bolno srce? Takó pa srečno! Pozdravite mi Svoje drage in «drago» posebno in ne pozabite

Svoje Line.

GABRIJAN IN ŠEMBILIJÁ. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

(Nadaljevanje.)

In dan na dan je pel visoki zvon in celo dolgo noč pozvanjal je in klical v božji hram, in milost vsem oznanjal je, ki iz daljnih so svetov se bližali otoku Rabskemu, ker mesto rabsko si zvolilo je patrona božjega služabnika svetnika Krištofa za varuha,

ki nosil nekda je na otok ta Boga, Gospoda, Stvarnika sveta in božjega Zveličarja; ko bil brodar ob reki je in služil si nebeški raj je s tem, da potnike prenašal je na drugo stran, prišel nekoč je k njemu gost neznan, ko noč je temna krila dol in breg in prek

in prek zalila reka je ves kraj;
 potrkal gost ponočni je rekoč:
 «Nikjer ni koče, da bi si počil
 in danes moram še na drugo stran,
 oj, vstani, Krištof, in prenesi me,
 plačilo naj ti bo nebeški raj!»
 In vstal je Krištof in na ramena
 mogočna svoja dvignil potnika,
 in nesel ga je prek vodé; in glej
 zjasnile so se zvezde vrh neba,
 in zemlja v svitu zasijala je,
 in čuden žar je svetil skozi noč —
 a težko zdelo se je breme to
 brodarju Krištofu in tožil je
 rekoč: «Nikoli nisem nosil še
 tako težko, saj zdi se mi, kot da
 bi nosil kroglo zemeljsko in ves
 vesoljni svet nebes.» In čul je glas:
 «Ne čudi, Krištof, se, da breme to
 je težje od neba-sveta, ker zdaj
 na rami svoji nosiš Stvarnika,
 ki ustvaril je vso zemljo in nebo»...
 Pogledal Krištof je začudeno:
 na ramah dete nosil je mladó,
 čez vodo je prenašal Jezusa...
 In čudna je prikazen zginila...
 Tako je Krištof služil sveti raj,
 in noč in dan prenašal potnike,
 in ko je umrl v svoji kočici,
 na bregu reke, ko še mnogo let
 prenašal je prej nje ljudi, dobil
 plačilo je za trud, ki revni svet
 ne more dati ga. Sijaj svetla
 obdal je truplo v znak, da nekdanj,
 nosilo je na sebi Stvarnika,
 in vsi, ki so prišli in čudež ta
 so videli, obstali so, in vsi
 spoznali so nebeško znamenje
 in s pesmimi hvalili so Boga,
 da trud nebeško mu poplačal je.
 Njegova duša, čista, blažena,
 odšla je v raj veselja večnega,
 a truplo so prenesli v mesto Rab,
 da tam slave ga zvesti verniki,
 prek reke zemeljske popotniki,
 da vsi pri njem dobijo milosti,
 da jih prenaša tja na drugo stran
 v kraljestva — raj miru nebeškega.
 In v čast in v slavo večnemu Boгу
 in zvestemu patronu Krištofu
 je služil stari rabski samostan,
 in bele nunice so dan na dan
 molitve tihe tu opravljale

in trudne potnike sprejemale...
 Tako živela je Šembilija; krog nje
 visoke stene polne starih slik
 in v kotu križ; skoz ozko okence
 sijala je široka morska plan
 do daljnih dalj, in ona v celici
 klečala je in tiho mislila
 na oni dan, ki bil je daleč že,
 ki v mislih le se vračal je nazaj,
 ko bil je maj, ko cvela je pomlad,
 ko polna nad in sanj živela je
 na vrtu grajskem, ko prihajal vanj
 je Gabrijan, ko bele brezice
 so čakale zvečer, ko šepetal
 zefir je skozi mrak, ko vonj sladak
 je polnil vse gredice na okrog,
 ko tihi log je šepetal, ko v njem
 so ptice pesmice prepevale,
 ko sevale z nebes so zvezdice
 in zemljo s sladkimi so sanjami
 odevale in gledale na vrt,
 kjer v tihi senci mladih brez takrat
 je dvoje src o sreči sanjalo.
 A zdaj prešlo je vse in prazen vrt
 ostal je tam in beli sneg pokrtil
 gredice je in bele brezice,
 kot da je skril pod saboj pravljice,
 da mirno v dolgi zimi sanjajo,
 dokler jih spet ne prebudi pomlad,
 ko svet bo v solncu ves ozelenel.
 In grad je bil kot oni grad zaklet,
 ki čaka v njem princesa viteza
 že dolgo let. V zaprti kamrici
 sred mrtvih rož lahko pregrnjena
 s tančico belo čaka nanj, in v nji
 vse polno sanj — in čaka, da zbudi
 poljub njegov iz mrtvega jo sna.
 Nekoč zaslišal se bo glas rogov
 in iz daljav to jahal vitez mlad, —
 ko pride čas. Prijezdil bo na grad
 in sred zidov bo našel svoj zaklad
 Tako je sanjala Šembilija...
 Pred križem tiho je poklekala
 in greh svoj težki si očitala,
 da moti jo preteklih dni spomin,
 ko je postala bela nunica
 in se odrekla sveta grešnega,
 da se nikoli več ne vrne vanj,
 zakrila si oči je revica,
 da lepih sanj bi več ne videla,
 a vse zaman. In v cerkev je odšla
 in glavo je spokorno klanjala,
 molila je in čakala, da ran

bi srčnih se ozdravila, da bi služila le Bogu in Jezusu in svetemu patronu Krištofu, ki jo poklical je iz daleka v življenje sveto, v tihi samostan, da z deli dobrimi služila bi si raj življenja večnega; zato odšla je k dobrim sestricam in tam pri vratih potnike sprejemala, obvezovala rane revežem, zdravila jim hladilna vlivala in tolažila bolne, žalostne, darove bednim je podajala, beračem postiljala postelje, skrbela za uboge matere, otrokom stregla in obupanim pomoč delila in z besedami jim bolečine lajšala, da vsi čutili so dobroto nje in ji roke v hvaležnosti poljubljali. Tako zvečer se pozno vračala je v svojo celico; z molitvijo je legla spat na trdo posteljo — a komaj so zaprle se oči, vzbudile so noči se majske, — vrt je grajski stal odprt tako krasan kot raj in Gabrijan je stal pred njo... In vstala je, planila s postelje in k oknu šla in gledala je v noč: ležalo morje tiho je okrog, obok neba se vspenjal je nad njim in daleč nad obzorjem jutranjim sta se dotikala... In zvezdice nebeške so blestele radostno, se lesketale in utrinjale, izginjale v neskončni mir svetov, in iz valov so se odžarjale kot tisto noč... In spet zvalila jo je misel sladka v krasni daljni svet. Tako nekoč planila je iz sanj, kot da jo klical glas je znan — in tam je stala ladja temna sred morja in se zibala mirno sem ter tje polagoma, kot da ne ve, ne kod ne kam jo vodi pot, in glej, na nji stoji mornar, pogled njegov kot žar žari se prek valov in gleda jo in vabi jo in skozi nočno temo blešči se meč in križ in črni plašč pokriva stas — a on stoji mračan, visok, obdan od širnega morja, kot senca temna in iz daleka pogled žari pekoč na dno srca,

kot da jo prosi, kliče na pomoč... In vstrepetala je Šembilija in vskliknila: «Moj Gabrijan.» In glas odjeknil je skoz mrak teman, od sten odmeval je in kakor sen težak prikazen je v daljavi zginita. Le morje mirno se gibal je, obzorje daljno lesketalo se, nad njim visoko zvezdno nebo se v zlatih žarkih je razpenjalo. In padla na kolena je proseč Boga, da milosti ji da za boj, ki ga bori s seboj; in zasijal pred njo je sveti križ in videla je glavo Kristusa, obdano vso od žarkov zlatih, ki so segali v nebo in iz presvetih ran iz rok in nog, so zažareli plameni in segali v obok neba, kot da žari iz njih ljubezen milostna visoko tja v nebeški paradiz. Tako zaspala je utrujena — in drugi dan je zgodaj čakala na potnike, da jih sprejemala je v tihi samostan. A drugičkrat jo zopet klical glas je iz noči in zopet stal z žarečimi očmi je tam mornar. Zakrila je oči, da bi ne videla, da zmagala z molitvami bolesti bi srca... In zopet križ je zasijal, iz ran nebeških plamen vstrepetal je v mrak teman in zginit je v visoko noč. Tako jo klical glas je iz noči in ni se bala več. Spoznala je ta glas in čakala, da pride čas, ko se skrivnost ji sveta razjasni. A v srcu bila težka je bridkost, bolest ji dušo je razjedala, ko je sedela v svoji celici in gledala na morje vzburjeno, kjer ladje so iz dalje plavale, in ribiči v pristan se vračali na čolnih jadernih in jate ptic iz krajev severnih letele so in v jasnem zraku poigravale. Da pozabila srčno bi bolest, prinesli so ji svetlih starih knjig, ki o svetnikih govorile so, o vitezih, junakih slavljenih, o bojih, zmagah in sovražnikih, o zmagovalcih in premaganih. Šembilija je zgodbe čitala

in na papir jih prepisavala,
 krasila črke je s podobami,
 da gledale so bele
 in se čudile črkam risanim,
 junakom slavnim, slavnim vitezom,
 sovražnikom od njih premaganim
 in čudnim zgodbam iz predavnih dnij,
 ki svete knjige govore o njih.
 In vmes je pela tihe pesmice,
 in pravljice iz starodavnih dnij,

kot peli so jih pevci-vitezi
 in Gabrijan... in z nežno je roko
 na lutnjo brenkala, in slušala
 svoj lastni glas in pesem žalostno.
 Tako živela je Šembilija in čas
 je šel čez tihi samostan in dan
 na dan je sonce vshajalo in spet
 zahajalo čez morsko plan in vse
 bežalo je v neskončni svet in v noč
 so zvezde novih sanj pošiljale.

(Dalje prih.)

Mlade dame prvi mesec. (Fr. Milčinski)

Mlada dama je namreč moja hči, moja prvorojenka, in jaz sem njen oče — pa se mi lahko verjame, da nimam namena, utajiti zaslug, ki gredo pri tej stvari tudi moji ženi, čast ji in slava!

Sedaj šteje mlada dama že trinajst let, lomi latinski in grški, da se bogovom smili, latinskim in grškim, pili in gladj si nohte in jako pikro ocenja profokse in pobe. Profoksi so gospodje profesorji, pobi so gospodje sošolci.

Tačas pa, ko sva jo kupila, je bila čisto majhna — pravijo, take je najbolje kupiti. Tehtali so jo na kuhinjski tehtnici in ker ni bilo na razpolago dosti uteži, so si pomagali z raznovrstnim kuhinjskim orodjem in posodjem in so potem kolikor toliko točno izračunali in seštelj, da vrže mlada dama tri kile šestdeset dek. Pa je nisva kupila na težo nego kar vprek, in nisva barantala za ceno, vesela sva bila, da sva jo slednjič dobila — težko sva jo čakala in so se nama že oglašale skrbi, kajti se je bila nekoliko zakesnila.

Sedaj jih imam že štiri, imam v tej stroki izkušenj in se več ne bojim, ker vem: vsak otrok se nekoliko zakesni, nobeden ne pride točno tisti dan, kakor bi moral. Otročičku nedolžnemu ni zameriti zamude — odkod naj pozna otročiček nedolžni račune in pratike, da bi se do pičice natančno držal dneva in ure!

Seveda — čakajoča družina in v sosedstvu so radi nestrpni, pa potem modrujejo in ugibajo: «Fantek bo, fantek, ko ga toliko časa ni; deklice so bolj radovedne, deklice bolj hite, fantje radi potegnejo čez uro!»

Na sploh temu nazoru ne bi bilo baš pritrditi. V vsakdanjem življenju, bi rekel, da so moški skoro bolj točni kot dame, kajti se dame zamude pri oblačenju in je to naravno in neizogibno, ko so učenjaki dognali, da obstoji celovkupna damska toaleta iz 75 kosov, par več ali par manj — to je mnogo, pa naj so zadevni učenjaki šteli vsako lasnico posebe ali ne!

Za navzočni primer sicer ni prezreti, da prihajajo mlade dame na svet brez lasnic in da potemtakem prav za prav ne bi bilo zadržka zoper omenjeno in pohvaljeno njih točnost.

Pa vendar mislim, da je vse ono ugibanje brez trdnega temelja. Saj tudi govore: Če traja zamuda posebno dolgo čez čas, potem se je nadejati

nečesa izrednega in se bo rodil antikrist, takrat bo denarja kakor toče! Pa dosedaj še nismo dočakali antikrista, denarja pa tudi ne! Gospa, ki je nama posredovala pri kupčiji za mlado damo, je jako modra, nobenega stavka ne pove, da ne bi bilo v njem izobraženih besed, kakršne so: «Direktno» ali «ekspresno» ali «briljantno», — ta je tudi teh misli, da je prazno ono ugibanje iz večje ali manjše zamude, in je namignila, da so planeti tista sila, ki določa spol. —

Kakor koli — bila sva vesela najinega dekletca in sva potem z ljubeznijo opazovala, kako se mu mlado življenje, prihajajoče iz tajinstvene brezkončnosti, polagoma privaja na našo tesno zemeljsko kletko in na razmere v tej kletki, tako so čudne in prečudne — ali bi se jim človek jokal, ali bi se jim smejali? Kateri se jim joče, toži za izgubljeno neskončnostjo; kateri se jim smeje, veruje v neskončnost, da mu ni izgubljena — zdi se mi, da se je bolje smejati. —

Opazovala sva torej razvoj najinega dekletca in sva svoja opazovanja zapisavala. In sem trdno uverjen, da so ta opazovanja natančno takšna, kakršna so od tisočev in tisočev in tisočev drugih staršev. Najina mlada dama je bila krščena za Bredo. Pa naj oni starši, ki imajo Vido ali Vero ali Maro ali Tinko ali Tonko ali Jožico, bero namesto Brede ime svojega dekletca, pa bodo brali svoja opazovanja o svojem dekletcu in bodo radi brali.

Po pravici povedano: da bi bila stvar drugačna — bogme, ne bi priobčeval teh spominov! —

Naša Breda je torej zagledala luč sveta in je najprej štiri ure neprenehoma vekala, lepo enakomerno brez razburjenja in z nežnim glaskom, da hripava kura k slabemu vremenu nima nežnejšega: «V-eeee, v-eeee, uv-eeee-e-e-e!» — vse brez prestanka. Ne vem, ali je res imela toliko povedati ali nas je le štela za ljudi, kakršnim je treba isto reč ponoviti desetkrat in dvajsetkrat, drugače je ne razumejo? Ali se je hotela posebno odločno upreti jako razširjenemu naziranju, da se novorojenček počuti dobro?

In je bila pogoščena s — kamiličnim čajem.

Kamilični čaj — lep začetek, lepa gostoljubnost! Iz tajnega sveta nam je prišla, dolgo trajna ji je bila pot, željno smo jo pričakovali, radostni in ginjeni jo sprejeli in potem — kamilični čaj! Zdi se mi, to ni bilo lepo — toda me niso poslušali! Pa je potem vse prvo leto ostalo njeno življenje v znamenju kamilic in kakor je Dumas spisal igro «Dama s kamelijami», bi se lahko o naši dami spisala igra «Dama s kamilicami»; ona igra se suče okoli jetike, ta bi se pa sukala okoli trebuščka in njegovih bolečin.

Drugi dan se je jokala že izraziteje, kajti se je bila v tej kratki dobi naučila uporabljati za jok tudi sapo, ki jo je dihala vase — tega prejšnji dan še ni bila znala.

Moja sestra je povedala, da se male deklice jokajo: «Kofè kofè!» mali fantki pa: «Tobak tobak!»

Moja sestra je jako zanesljiva oseba učiteljskega stanu in njena beseda drži kakor železo in beton. Vendar bi si drznil pripomniti, da traja dolgo časa, predno se povzpne deca ob normanem razvoju do glasovnih skupin, kakršni sta «kofè» in «tobak».

Naši je služil prvi mesec poleg že opisanega nežnokurjega «ee» in «v-ez» ob vekanju še: «Hh', hh'» kot izraz prijetnejšega občutja in je zraven bila okoli sebe z ročicama in tudi z nogicami, ako niso bile povite. Za posebne prilike je pa imela umetalen spev, ki ga je precej težko popisati: Najprej se je čulo, kakor da so nekod zacvilile podgane: «liiii»; sledil je kratek odmor, ki naj je napel pozornost galerije, potem se je pričela globoko v grčku naše male prav počasi mleti kava, ti zvoki so se stopnjevali v glasno škrtanje kozarca po mokri kameniti plošči in so dosegli svoj vrhunec v strganju kovinaste žlice po železnem loncu. Vmes se je oglašal vsakikrat, kadar je mlada umetnica vase potegnila sapo, zmagoviti visoki «i». Beseda je pač preokorna za pravilni popis vseh teh zvokov in njih modulacij in dinamike in tempov. Kratko bodi povedano: Tak spev je precejšen užitek za onega, ki ima posluh in razum za otroško godbo!

Nadalje bi bilo o dejanju in nehanju naše male ptičice v prvih dneh njenega bivanja med nami poročati to, da ji je položaj na materinih grudih jako ugajal in je rada po južini zaspala kar v tem položaju. Nekaterim, zlasti moškim, ostane ta navada: popijó v kavarni svojo melanžo in potem zadremljejo, v rokah pa drže novine. Naša Breda še ne čita novin, kadar pije.

Žalibog — mnogo je nespametnih ljudi, ki dajo majhni deci umetno sesalce v usta, da jih zamotijo! Zdravniki so odločno zoper sesalca in to zaradi nesnage in bacilov in jim je v polni meri pritrđiti in ga ne bi bila dobila naša Breda za noben denar, da ga ni tako živo zahtevala. Toda ni odnehala prej in ni, da ga je slednjič dosegla, in sva bila precej obupana jaz in žena in sva se še le potem malo potolažila, ko sva polagoma dognala, da tudi deca zdravnikov ni brez sesalc, o enem se celo pravili, da se je ponašal s sesalcem po cestah, ko je bil že goden za šolo.

Obrazek ima naša mlada dama jako gibčen kakor star igralec — vsak dan je drugemu podobna, zdaj svetemu očetu Ignaciju, zdaj znamenitemu angleškemu državniku, zdaj pa, če stisne ustni, Dubai Lamí v Tibetu. Očesci ji gledata vsako zase, vzorno nezavisni sta drugo od drugega; včasí pogleda tudi le z enim očesom in je tedaj izraz njenega lica jako prefrigan.

O razvoju njenega razuma v prvem mesecu naj pričajo sledeči dogodki, ki se njih istinitost lahko dokaže:

Kihati je znala koj prvi dan in zevala je, kakor da jo silen dolg čas preganja na tem svetu.

Deset dni stara je z očmi zasledovala nihanje peres na klobuku tete Ane. Zanimanje za te vrste robo ji je ostalo.

Dva in dvajset dni stara je v spanju momljala in cmokala z ustnicami, nemara se ji je kaj prijaznega sanjalo o kaki južini. In smrčati zna tudi že. Mislim, če se bo tako razvijala, državna ustanova ji ne uide.

Tistega sicer še ne čuti, če se jo poččegeta po njenih podplatih — tako lepo so rožnati! Pa do tedaj, da bo polnoletna, bo ta reč tudi že v redu.

H koncu meseca je bila prvič z vozičkom na prostem zraku. Menda ji naše mesto ni napravilo baš najboljšega vtiska, kajti je bridko vekala. Ne vem, ali naj tudi to neugodno oceno našega mesta zapišem na rovaš njene razumnosti. —

Pričakovanje in resnica. Slika. (Lea Faturjeva.)

«Mojo hišo na trgu poznate že tako, kdo je ne pozna? Vse vasi naokoli kupujejo tkano robo pri meni. Dobi zdaj se mi ni bilo treba ženiti — eh, mati so še čvrsta žena. Mislim pa že več let, da bi začel s tovarno. Meni gre samo kupčija po glavi, prašek za umivanje in pranje bom izdeloval. To bo treba dosti rok in oči, stroški so v začetku tudi veliki, treba mi je žene, ki mi pomore z doto. In tako sva se pripeljala z očetom in sva se dogovorila z vašimi: Vi postanete gospodinja pri nas, vaš brat pa družabnik v podjetju.»

Z modrimi očmi je strmelo šibko osemnajstletno dekletce v nepričakovane snubca. Osuplost ji je zgenila ustnice v stresljaj, tenak nos se je nekako povetil, vsa njena notranjost se je očitvidno vzvalovila, mrzli srhi so ji naježili kožo: preletelo jo je bridko spoznanje:

Taka je torej snubitev premožnih deklet. Kupčija je: Ne bi se ženil, ima čvrsto mater. Potrebuje dote bolj kot žene. Rdeč je, velik, samozavesten, loden je oblekel in škornje obul in prišel snubit — pa je še ne vpraša, če ga mara...

Vse drugače je pisano v povestih, vse drugače se sliši iz pravljic: Vitezi ubivajo zmaje, prehodijs gore in dole, se tepejo s tekmeccm, izkazujejo junaštva, gorijo ljubezni in hrepenenja. Deklice čakajo leta in leta, ustavljajo se čarobnikom, bežijo z doma, iščejo izvoljenca.

Junaki v knjigah govore v vročih besedah o svojih čuvstvih, trepečejo, kadar zagledajo izvoljenko, ji pišejo pisma polna strastnih besed, vabijo na sestanke. Luna in solnce, mraz in vročina, in dež in prah ne vstavijo zaljubljenca, kadar gre na sestanek.

In ona, hči kmeta trgovca z vasi, poslana v mestno šolo zaradi trgovine, je prebiralala bolj hlastno ljubezenske spletke in dogodke kakor trgovske knjige. Hrepenela je silno po takem doživljaju — ko bi jo čakal ljubljeni nekje na visokem in bi šla ona k njemu... Srce bi ji razbijalo hrepenenja, želja sladkih besed, po katerih gori ženska duša... Na tisoče jih ne zapelje zlo nagnjenje, zapelje jih samo sladka beseda.

v glavo in pljuča. Najprej solnčimo stopala, nato nože do kolen, potem stegna, trebuh, križ, prsi, ledja. Ni pa potrebno solnčiti glavo. Priporočljivo je, da se oseba solnči prve čase po trikrat na dan z enournim presledkom, ne smemo pa se izpostavljati močni opoldanski vročini. Slabotni naj se solnčijo po 5 minut, močnejši po 15 minut. Drugi dan ostanimo vsakokrat po 5 minut dalj razgaljeni, tretji dan zopet podaljšamo solčne kopeli za 5 minut. Vsakokrat pa začenjamo od stopala navzgor. Presledki se čez nekaj časa lahko krčijo, pa se naposled senčimo 3 ure skupno. Preko tega časa biti na solncu ni samo nepotrebno, temveč je lahko celo kvarno zdravju. Tiste čase, ko se solnčimo, moramo dovolj spati in se dobro hraniti, da dobiva želodec dovolj snovi, iz katerih naj tvori kri, kosti, mišice i. dr.

Najnavadnejša posledica premočnega solnčnega učinkovanja je solnčarica. Povzročajo jo močni solnčni žarki, kadar padajo navpično na teme, to je okoli poldne. Solnčarica pa ni vpliv toplote, temveč svetlobe. Premočni direktni žarki namreč razdražijo s svojimi svetlobnimi delci najprej mozeg in potem tega še druge organe. Vendar je tudi to svetlobno učinkovanje kaj različno; odvisno je n. pr. od čistoče in barve zraka samega, pa tudi od barve las in polti. Temna barva, posebno črna, ne propušča namreč svetlobnih žarkov, temveč jih zadržuje. Zato so temnopolti in temnolasi ljudje (cigani, zamorci) bolj odporni proti solnčarici nego belokožci in plavolasci, ter jih le redkokdaj zadene ta bolezen. Zato je napačno, če pokrivajo otrokom v kopeli glavico z belim robcem. Najboljši je širok slamniki ali pa vsaj temen robec.

Kogar zadene solnčarica in se onesvesti, ga je treba takoj prenesti v senco, mu odpeti vso obleko, dovajati mu s pahljanjem svežega zraka ter mu davati na glavo mokre mrzle ali celo ledene obloge. Če more bolnik požirati, mu damo sveže vode ali pa košček leda v usta. Ako pa niti ne diha, tedaj mu je treba zbuditi življenje z umetnim dihanjem.

* * *

Tudi voda ima krepilno in zdravilno sposobnost. V kopeli se počuti telo kakor preživljeno. Še večjo korist in razvedrilo nudi telo onemu, ki zna plavati. Čas mu hitreje mineva, telo se mu krepi in veseli je samega sebe. Pa tudi pri kopanju ne smemo prezirati onega večno veljavnega nauka, ki se izraža v dveh besedah: zmernost in previdnost.

Začni se kopati v hladni odprti vodi, toda ne po koledarju, temveč po vremenu. Najpripravnejša toplota je 17°—25° C. Hladnejše vode marsikdo ne prenese, posebno ne otroci, blede in suhe osebe ter starejši ljudje. Nikoli se ne kopaj na vetru ali dežju. Tudi pred solncem ali po zatonu ni primeren čas za kopanje. V vodo ne smemo hoditi s polnim želodcem; naspanim, napitim ali razdraženim osebam škodujejo kopeli. Prav tako naj človek tudi ne hodi v vodo, kadar ima nahod, če kašlja, če ga boli trebuh ali glava ali če mu prihajajo slabosti. Nikoli pa se ne smejo kopati oni, ki jim močno bije srce, ali imajo mrzlico, ali vnetje ledvic, ali padavico in krč. Kdor v hladni vodi hitro pordí ali se začuti onemoglega, ali se po kopeli ne more kmalu ogreti, ta naj se čuva odprte vode.

Zdrave, polnokrvne in močne osebe se lahko kopljejo vsak dan, bledim ljudem in slabotnim otrokom pa zadostuje dvakrat na teden ali kvečjemu vsak drugi dan. Ne hiti na kopanje, da se med potjo ne spotiš. Slači se počasi in se tako sprosti ohlajaj. Če te ušesa bole, si jih zamaši z bombažem; glavo pa si zavaruj pred močnim solncem s širokim klobukom ali vsaj s temnim robcem. Ženske naj si ne močijo las, ker je voda večkrat umazana in se tudi lasje prepočasi suše. Bolje je, da gremo takoj popolnoma v vodo, nego da se počasi pripravljamo. Matere navadno močijo in brizgajo boječé otroke, da bi se privadili vodi. Pa to jih še bolj oplaši. Potopi otroka do podpazduhe ali do vratu ter brodi z njim po vodi, da mu bo gibanje v zabavo. Nato ga pa dobro osuši in deni na solnce. Malim otrokom lahko škoduje mokra kopalna oblekica, ker se počasi suši. Zato je bolje, da se kopljejo nagí; če ne, jih moramo pa takoj sleči. Skakanje v vodo s prevelike višine je nevarno, ker lahko pljusne voda v uho. Če greš pod vodo, zamíži in si zatísní ušesa. Ne pij vode, ker je v kopeli nečista. Tudi odrasel človek naj ne stoji mirno v vodi; skakanje, pljuskanje, brazdanje, plavanje in korakanje oživlja telo in toploto. Slabotni ljudje naj ne bodo v vodi več kot 10 minut; narava sama jih podí iz hladne kopeli. Če voda teče ali je nemirna, naj valovi bijejo kopalcu po hrbtu in ne po prsih in trebuhu. Ko se začneš tresti, ali se ti pokaže kurja polt ali ti pomodre ustnice, pojdi takoj iz vode. Nato se dobro obriši in zdrgni, da ti koža pordí. Kdor je po kopeli gladen ali hitro zaspi, temu je voda koristila; če se pa čuti utrujenega in slabe volje ter se mu ne zbudi niti tek, na takega pa kopel ni blagodejno vplivala.

Zdravniki ne morejo dovolj toplo priporočiti narodu, naj smatra solnce in vodo za prva pravaka trdnemu zdravju. S pravilnim kopanjem in solnčenjem si polzti utrdimo telo in nabere moči, da lažje prenašamo neugodnosti zimske dobe in se zavarujemo pred boleznimi, ki so v najpogostejših slučajih le posledica splošne telesne oslabelosti in neopornosti.

	IZVESTJA	
--	-----------------	--

Za našo deco!

Dobile smo že dokaj pisem, v katerih nam požrtvovalne rodbine javljajo, da sprejmejo po enega otroka v počitniško oskrbo. Toda po naših mestnih družinah je toliko slabotne in siromašne dece, da je število dosedanjih ponudb še jako preničko. Zato ponovno prosimo lanske gostitelje in tudi druge nam še nepoznane dobrotnike, da se velikodušno usmilijo bedne dece. Vemo, da ne morejo niti stariši niti naše društvo povrniti te dobrote, toda pogled na okrepljenega otroka da plemeniti duši tuje matere najlepše zadoščenje. — Prijave naj se pošiljajo naravnost na našo udruženje v Trstu (centro, casella postale 384) ali pa na poverjenika v dotičnem kraju in sicer do srede t. m.

* * *

Duhovništvo, učiteljstvo, poverjeniki lanski! — Vi ste nam lani pri tem delu velikodušno pomagali s tem, da ste pridobili po svojih okrajih več sto družin, ki so prevzele našo deco v počitniško oskrbo. Tudi letos Vas podpisani odbor prav prisrčno prosi, da se z isto vneto zavzamete za to akcijo. Naj Vas ne plašijo morebitne slabe izkušnje in nevaležnost pri lanskem prizadevanju. Pridobite nam zopet dotične družine; do 15. junija pa nam blagorolite poslati imenik gostiteljev s potrebnimi pripombami.

V nadi, da uslišite našo iskreno prošnjo, se Vam najprisrčneje zahvaljujemo.

ODBOR „ŽEN. DOBROD. UDRUŽENJA“.

DRUŠTVENA POROČILA

I. Občni zbor «Ženskega dobrodejnega udruženja» v Trstu je bil 14. maja t. l. Udeležba je bila jako velika, posebno od strani članic iz delavskih slojev. Da seznanimo čitateljice z delovanjem Udruženja, podajamo obširnejše izvlečke iz poročil.

Ž. D. U. je bilo ustanovljeno 8. nov. 1922. Izvoljeni odbor si je glasom društvenega programa razdelil delo v tri odseke: prosvetni in dobrodelni ter odsek za ročna dela. Predsednica, tajnica, blagajničarka in načelnice odsekov so tvorile ožji odbor, ki je na vsakotedenskih sejah razpravljal o najnujnejših zadevah, širji odbor pa se je sestajal vsak mesec. Društvo je imelo ob ustanovitvi okoli 400 članic, danes pa jih šteje nad 1200.

Društvo je začelo delovati najprej z ustanavljanjem tečajev za ročna dela. Ze v decembru 1922. je bil tvoren prvi tečaj pri Sv. Jakobu, kateremu je kmalu sledil tečaj pri Sv. Ivanu, nato v Škednju, potem še drugi tečaj v Rojanu in zadnje dni na Proseku. — Tečaji so vsi enako zasnovani. Poučuje se v njih šivanje, vezenje, pletenje, kvačkanje in idrijske čipke. Nastavljene so učiteljice strokovnjakinje. — Vsi tečaji so zelo dobro obiskani, imajo povprečno po 60-70 učenk, katere pa ne prihajajo redno, ampak jih članice posečajo po potrebi. V tečaje imajo dostop članice in njihove hčerke; učenke so torej različne starosti, zato so ločene v dva tečaja. Matere prihajajo, da se jim ukroji obleka za nje in za družino, dekleta si šivajo obleke, bluze,

večinoma pa perilo. Šolske deklice so si napravile v tečajih obleke iz blaga, ki so ga dobile za božičnico. Kako zelo so tečaji koristni, imamo dokaz v tem, da jih posečajo celo dekleta iz koprškega okraja, ki prihajajo zjutraj s poljskimi pridelki v mesto, ostajajo čez poldne, prihajajo v tečaje ter se vračajo zvečer domov.

Tečaji za ročna dela delujejo vse leto. Razven teh stalnih tečajev je Ž. D. U. priredilo tudi 5 eno- oziroma dvomesečnih strokovnih tečajev za krojenje, katere je vodila diplomirana učiteljica gđc. Ruža Matejčičeva iz Pazina. Imeli smo jutranji, popoldanski in večerni tečaj tako, da je bilo ustreženo vsem članicam, tudi onim, ki so podnevi zaposlene. Tudi ti tečaji so imeli pod spretnim vodstvom gđc. učiteljice velike uspehe in so se jih udeležila dekleta iz najoddaljenjših krajev Jul. Krajine.

Tečaji so za naše ženstvo velikanskega pomena, zato se Ž. D. U. ne plaši niti stroškov niti truda, da si jih ohrani in izpopolnjuje. Ž. D. U. pričakuje pa tudi od svojih članic, da se jih pridno poslužujejo in doprinejajo po svojih močeh v njihov procvet. Ž. D. U. je z velikimi žrtvami opremilo tečaje s šivalnimi stroji in z ostalimi potrebščinami.

Razven nastavljenih strokovnih učiteljic pomagajo pri tečajih učiteljice slov. šole pri Sv. Jakobu: Pfeiferjeva, Železnikova, Arriglerjeva, Vrtovčeva, Kerkočeva, Perhavičeva, Golobova in Načujeva, po okoliških tečajih pa nekatere članice. Bodí jim izrečena najtoplejša zahvala za njih nesebično požrtvovalno delo.

V zvezi s tečaji naj omenimo razstavo ročnih del, ki smo jo priredile ob novem letu na šoli pri Sv. Jakobu in je izpadla nad vsako pričakovanje dobro. Pri razstavi je Udruženje zasledovalo dva cilja: pokazati občinstvu uspehe dela njegovih tečajev in izpoznati vpliv društvenega glasila na polju ženskih ročnih del. Ž. D. U. je v oboju oziru doseglo lep uspeh. (Gl. poročilo o razstavi v februarški števi. «Ženskega Sveta».) Razdeljenih je bilo devet nagrad med najpridnejše razstavljalke. Nagrade je Ž. D. U. dobilo v dar od «Splošnega ženskega društva» in «Kluba Primorje», katerima se Udruženje tem potom iskreno zahvaljuje. —

Dobrodelni odsek, ki je bil brez vsakršnega fonda in brez vsakega vira razen članarine in redkih darov, je imel najmanj upanja do uspešnega dela. Toda v svoje veliko zadoščenje zamore odbor ravno na tem polju poročati o presenetljivih uspehih.

Dobrod. odsek je znatno pripomogel ženski podružnici Šolskega društva pri obdaru rovanju šolske dece o Božiču l. 1922. in 1923.; razdelil je več podpor siromašnim družinam deloma v denarju, deloma v živilih, razdal množino novih, včasih tudi nočnih, a dobro ohranjenih oblek in obuval šolskim otrokom tudi izven božičnice. O priliki počitniške akcije je oblekel in obvl več otrok, ki bi bili sicer primorani ostati čez počitnice doma, ker niso imeli kaj obleči.

Konečno naj omenimo še počitniško akcijo samo, ki je brez dvoma najsvetlejša točka v delovanju Ž. D. U. Ona je omogočila prosle počitnice 600 siromašnim tržaškim otrokom 2-3 mesečno bivanje na deželi, na prostem zraku, v naših poštenih slovenskih družinah. Kako velikanskega pomena je to za tržaškega otroka v zdravstvenem in moralnem oziru, ve samo tisti, ki pozna tržaško prašno ulico in okuženi mestni zrak in ki pozna razmere, v katerih nam telesno in duševno gine naša šolska mladina.

Naj zopet ponovimo na tem mestu: vsi plemeniti dobrotniki, ki ste toliko dobrega storili naši mladini: tisočera Vam hvala!

(Obširen popis tako sijajno uspele počitniške akcije. je priobčil «Ženski Svet» v XI števi. prvega letnika.) —

Prosvetni odsek je priredil 16 predavanj v Trstu in okolici in eno v Gorici. Predavale so odbornice prosvete. ods.: Čokova, Hočevarjeva, Ribičičeva, Hartmanova, Martelančeva ter Ferjančičeva, bivša urednica «Slovenke».

Da zamore vplivati vzgojevalno tudi tam, kamor ne more pošiljati svojih zastopnic s predavanji, si je Ž. D. U. ustanovilo list «Ženski Svet». In to je druga svetla točka v delovanju Ž. D. U.

Že v prvem letu si je pridobil za naše razmere izredno veliko število naročnic, t. j.

preko 2000, a veliko število ga je bilo v razprodaji. Tiskal se je v 2500 izvodih, a prve številke so kljub ponatisku takoj pošle, tako da ni bilo več mogoče ustreči poznejšim naročnicam.

Koncem lanskega leta je «Ž. Sv.» dobil ponudbe za združenje vseh treh ženskih listov: «Slovenke», «Jadranke» in «Ženskega Sveta». Ker je bila to tudi naša vroča želja, so se pričela takoj pogajanja, ki so privedla zadevo do ugodnega zaključka tako, da imamo danes samo en ženski list, «Ženski Svet». Ga. Ferjančičeva, urednica «Slovenke», je pristopila v naš Prosvetni odsek in prihaja po enkrat na mesec k sejam, kjer se določajo važnejše zadeve, tičočee se lista. Ga. Ferjančičeva sodeluje pri listu tudi kot sotrudnica in je njegova zastopnica za Goriško.

Z novim letom je število naročnic «Ž. Sv.» znatno narastlo. Tiska se letos v 4000 izvodih; v inozemstvo ga gre preko 1500 zvezkov. Število naročnic stalno raste, tako da je naklada že skoro izčrpana.

K razširjenju lista je brez dvoma mnogo pripomogla priloga, ki izhaja letos v izboljšani obliki. Obilna vzpodbujevalna in zahvalna pisma iz vseh krogov našega ženstva, posebno na deželi, nam pričajo, da smo s prilogami zadele pravo.

«Ženski Svet» je vzrastel iz niča; brez vsakih fondov in podpor se vzdržuje sam, kakor bo razvidno iz uravniškega poročila.

«Ž. D. U.» želi, da bi vse naročnice občutile ono srčno vez, ki nas spaja potom našega glasila, ter bi jim postal «Ž. Sv.» najboljši prijatelj.

Potom lista je društvo stopilo v zvezo z ženami drugih narodov ter se tako pridružilo svetovnemu ženskeni pokretu. V zameno dobivamo «Žensky Obzor» iz Prage, «Ženski Pokret» iz Beograda, «Živeno» iz Slovaške, «Višred» iz Ljubliane, «Chioso» iz Genove. Poleg teh ženskih listov na dobivamo v zameno tudi mnogo drugih naših publikacij.

Ob zaključku naj omenimo še prireditve Udruženja. Še pred formalno ustanovitvijo društva smo priredile na ustanovni slavnosti «Šol. Dr.» julija 1922. v Sežani paviljon za narodne vezenine, katerega izdaten izkupiček je bil izročen «Šolskemu društvu».

V decembru istega leta je imelo Udruženje otroško prireditve pri Sv. Jakobu. Tudi te prireditve čisti dobiček je bil izročen «Šolskemu društvu» in sicer njegovi ženski podružnici za božičnico.

Marca t. l. je društvo priredilo čajanko pri Sv. Ivanu pod okriljem tamkajšnjege odseka, katerega zasluga je, da je tako dobro uspehla. Čisti dobiček te čajanke je bil določen za letošnjo počitniško akcijo.

Tajnica je konečno izrazila toplo zahvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli «Ž. D. U.»: «Tržaško podporno in bralno

društvo», ki je prepustilo svojo sobo za uradovanje in seje; «Delavsko konsumno društvo» pri Sv. Jakobu za prepustitev dvorane za zборе, predavanja in prireditve; «Šolsko društvo» za prepustitev šolskih prostorov za razstavo in za tečaj malih; «Edinost», ki je bila vedno prijazno na uslugo za vse objave, poročila i. t. d. Konečno naj s posebno hvaležnostjo omenimo naše učiteljsstvo in duhovščino za res požrtvovalno sodelovanje pri počitniški akciji.

Zborovalke so brez prigovora sprejele tajniško in blagajniško poročilo ter poročilo o upravi «Ž. Sv.». Radi tesnega prostora moramo zadnji poročili objaviti šele v bodoči številki.

Sledila je volitev odbora. Z enoglasnim odobravanjem je bila na novo izvoljena prejšnja neumorna predsednica Antonija Slavikova. Istotako je bil soglasno zopet izvoljen ves stari odbor izvzemši nekaterih članic, ki so se izselile, ali so drugače zadržane. Te so bile nadomeščene z novimi izbranimi izmed najmarljivejših članic — po večini delavskega stanu.

Kakor v prejšnjem, tako so tudi v sedanjem odboru zastopane žene vseh slojev, in v tem vidimo poročstvo za nadaljno smotreno in plodonosno delovanje «Ženskega dobrodelnega Udruženja».

M.

PO ŽENSKEM SVETU

Matere za deco. V Parizu so začele žene vneto nastopati proti nezdravim hišam, v katerih stanujejo družine z mnogimi otroki. Boj proti slabim stanovanjem tvori po mnenju zavednih pariških mater glavno točko v programu za narodovo povzdigo. Temeljno načelo moza in žene bodi: kdor hoče imeti mlade, naj si prej pripravi gnezdo; kdor si hoče ustanoviti družino, naj ji prej preskrbi zdravo stanovanje. Ne samo v Parizu, tudi po drugih mestih so po temnih vlažnih luknjah nabasane številne družine. Teh lukenj nikdar ne obsijejo zdravilni solučni žarki, v njih je gnezdo tuberkuloznih bacilov in kali splošnega telesnega propadanja.

Nov ženski poklic: politične agitatorice. Že pri predzadnjih volitvah na Angleškem se je pokazalo, da je bilo po shodih večkrat manj moških govornikov nego ženskih. Mnogo kandidatov, posebno liberalnih, je že pred volitvami objavilo po časopisih oglase, v katerih so opozarjali agencije za nameščenje žensk, da iščejo gospe in gospodične «srednje starosti», ki bi bile sposobne za nastop med maso. Pogoji so bili jako priprosti: Kandidatinja se je morala naučiti na pamet precej dolg govor o svobodni trgovini ali kakih drugih točki iz programa dotične stranke ter govoriti to razpravo pred člani posebne volilne komisije, ki je nastop presodila.

Ako so izrekli ugodno kritiko, tedaj se je govornica obvezala, da nastopi na določenem mestu. Odmerili so ji plačo z ozirom na njene sposobnosti, približno eno ali pol-drugo šterlino za poedini nastop. Če se je govornica dala od nasprotnikov tako motiti, da je morala prekiniti govor in je pri tem izgubila glavno misel, da govor ni dosegel zaželjenega učinka, so ji pa tudi odtrgali od določenega honorarja.

Težke socialne razmere kitajske proletarke. Znana dunajska novinarka Alice Schalek, ki se je lani mudila na Daljnem Vzhodu, podaja o težkih socialnih razmerah kitajske proletarke naslednjo sliko: «Po shanghaiških predilnicah za svilo je v ogromnih, polutemnih podzemeljskih prostorih na stotine žena s svojimi dojenici na kolenih, poleg njih pa pet- do šestletni malčki, zaviti v cunje; bedne trpinke so zaposlene z izbiranjem zapredkov in zaslužijo za velik kos približno 14 avstrijskih predvojnih vinarjev, pri 10-urnem delu okroglo 50 vinarjev na dan. V Shanghaiju je v 40 «mlinih» za svilo zaposlenih približno 50.000 delavcev, ki izgotove dnevno iz naravnih zapredkov po več tisoč funtov svilenih nití. V zgornjem nadstropju sede v ogromnih prostorih, ki se kade od vročine, blede, kljub mladosti vele žene pred kotli z vrelo vodo, v kateri z neverjetno spretnostjo love konce svile z belih klopčičkov in jih po deset skupaj navijajo na vreteno. Te delavke zaslužijo po eno zlato marko na dan. Pred vsako izmed njih stoji otrok, ki po deset ur na dan z enim samim kratkim odmorom in ob peščici ríza z golo ročico obrača zapredke v vreli vodi, tako da si opari konce prstov. Ako z delom za trenotek preneha, ga paznik useka z bambusovo palico. Te strahote dobimo tudi po tovarnah evropskih podjetnikov, ki se izgovarjajo, da bi drugače ne mogli konkurirati s Kitajci; in v celi Kitajski ni nikogar, ki bi mu bilo za to kaj mar, kajti socialna politika zaenkrat še ni nič drugega nego politično geslo. Zjutraj ob pol 6 uri vidimo ženske in otroke — z dojenčki seveda, ki čez dan čisto tiho leže po kotih v tovarni — kako se z níz dol visečimi nogami, še vse zaspano-omotične, peljejo v tovarno na enokolesnih talgah, ki jih vleče kuli. Na taki taligi — rikši — je stisnjenih po 8 oseb, katerih vsaka plača za vsakdanjo dveurno vožnjo po 1'20 zlate marke na mesec. Kuli zasluži torej za dnevno 4urno tekanje približno 10 zlatih mark na mesec.» — Kdaj pride čas, ko prodre socialna misel tudi na Daljnem Vzhodu in napravi konec takemu nečloveškemu izkoriščanju brezbrambnih nemaničev!

Pasteurjeva ljubezen. Ta veliki učenjak in dobrotnik človeštva, ki ima nepopisne zasluge za lečenje pasje stekline in tudi drugih nalezljivih bolezni, je prišel predavat na vseučilišče v Strassburg. Po desetih dneh pa se je že zaljubil v lepo Marijo Laurent,

rektorjevo hčerko. Čeprav je ta ljubezen po naši sodbi nekako čudna, pedantna in hladna, priča vendar o lepoti plemenite učenjakove duše.

Pasteur ni prvič pisal svoji izvoljenki nego njeni materi ter jo prosil, naj posreduje zanj pri hčerki. Šele potem je pisal tudi njej ter ji takoj v prvem pismu povedal vse, kar jo je moglo oplašiti pred zakonom, v katerega ji je ponujal roko: svoje siromaštvo, nestalno službo, vse presegaajočo ljubezen do vede. Umevno je, da je imela deklica pomisleke proti tako čudni ženitni ponudbi, vendar se razmerje ni prekinilo in dopisovala sta si še nadalje. Pasteurjeva pisma so imela vzgojevalen ton, neprestano jih je prepletalo namigavanje na znanost, o ljubezni pa je govoril jako malo. Toda iz teh listov je bilo toliko požrtvovalnosti, velikodušja in ljubezni do bližnjega, da se je mlada žena navezala nanj z vso svojo plemenito dušo. Nekoč pa so ljubezenska čustva vendar prevladala tako, da se je za nekaj časa odtegnil delu v laboratoriju; ko se je zavedel, je pisal zaročenki, kako mu je za to svojo slabost žal in ji je v očitajočem tonu dostavil koncem pisma: «Oh, in tako sem ljubil svoje kristale!»

Ko sta se poročila, se je tudi žena vedno bolj poglobljala v njegov študij. Zvesto mu je pomagala v laboratoriju, dokler ni kot 73leten starček umrl v njenem naročju.

«Gospa doktor!» Parkrat sem že pisala, da je nazivanje naših žena z naslovom njihovih mož popolnoma neslovansko. Povedala sem, da je to nemška spaka in da nas preveč spominja naše nedavne sužnosti. Nobeden drugi slovanski narod ne uporablja te nemške nezmislivosti. Rusinje se nazivljejo s krstnim imenom in z imenom očeta, n. pr. Ksenija Feodorovna, če je bil oče Feodor; Nataša Stepanovna, če je oče Štefan itd. Srbkinje so le gospe z moževim priimkom, n. pr. gospa Kristička, Lazarevička, Jankovička itd. Nazivljejo se tako in če so tudi njihovi možje desetkrat doktorji.

Francozi imajo le m a d a m e, Italijani le s i g n o r a, pri nas zadostuje popolnoma le g o s p a. Če je mož doktor, svetnik, profesor ali ravnatelj, ima ta naslov le on in ne tudi njegova žena. V naših društvih (Splošno žensko društvo je precej opustilo to bedarijo) se titulirajo naše žene med seboj: gospa svetnik Pavlič, gospa doktor Nemanič, gospa ravnatelj Vidmar itd. Uboگو slovanski uho! Pred kratkim je bilo čitati novoizvoljeni odbor nekega ženskega društva, ki je obstajal kar iz osmih doktoric. To bi se čudile druge Slovanke, ko bi čitale ona imena, da imamo mi maloštevilni Slovenci toliko učenih žen! Pred par leti je duhovit slovenski feljtonist napisal o tem jako zabaven feljton, kako so Srbkinje vprašale neko gospo, ki se je predstavljala za «doktor», če je doktor filozofije ali medicine. Prav lahko je

stvar resnična in lahko je tudi možno, da so Srbkinje vedele za grdo slovensko navado in so hotele malo pikati.

Na našem ženstvu je, da zastavi ves svoj vpliv, da se čim prej odpravi nezmisliva nemška spaka. Naše n o v i n e naj bi prednjačile z dobrim zgledom!

Marica Bartolova.

MATERINSTVO

Nekaj o dojenčkih. Gotovo je že vsaka mati zapazila pri detetu sledeče: Ko se otrok najé, začne takoj plakati, ali pa zaspi in se po kratkem času vzbudi s krikom. Mati pripisuje temu vse mogoče vzroke; misli, da je dete razvajeno in neče ležati; dolži to in ono jed, katero je zavžila, pa pita otroka z vsakovrstnimi čaji. A to je bolezen vseh malih požrešnežev. Dete jé ležé; marsikatero je pa tako požrešno, da si ne privoščé oddiha. Hlastno požiranje in vodoravna lepa goltanca prepredita, da ne more iti zrak iz želodčka. Radi tega ta sapa otroka napenja in mu povzročá bolečine.

Zato svetujem materi, naj drži malega lakomneža po jedi nekaj časa pokonci. Kmalu se dvigne iz želodčka zrak in otrok vrže iz ust. Malčku takoj odleže in prav mirno zaspi. Večkrat pa se iz isteга vzroka vzbudi šele celo uro po jedi. Tudi v tem slučaju poizkusi s pokončnim držanjem, morda čuti bolečine baš radi zaostale sape. **Dana.**

KUHINJA

Koncertna torta. (Poljski recept). Zmešaj dobro $\frac{1}{4}$ kg nastrganih mandljev. $\frac{1}{4}$ kg stolčeneга sladkorja in 15 rumenjakov, naposled dodaj še sneg iz 10 beljakov. Razdeli to zmes v štiri dele in pobarvaj vsak del drugače. Spodnja plast naj bo črnikasta — pobarvana z nastrgano čokolado; druga rožnata — pobarvana z alkermesom (dobi se v drogeriji) ali s čim drugim; tretja rumena — z žafranom, ki ga namočiš prej v žlički ruma; četrta plast zelena — s kapljicami od špinače. To zeleno barvo dobiš, če stolčes in pretlačiš špinačo, kuhano ali surovo. Če je kuhana, moraš prej vodo dobro odcediti in šele ožeto špinačo pretlačiš, da dobiš barvo. To lahko hраниš kot sesedek v zaprti posodi. — Vsako pobarvano plast spečeš posebej; ko jih zlašaš drugo na drugo, jih pomazi vmes s sladko ali kislo marmelado. Glazura je iz rujavo, rožnato, rumeno in zeleno barvanega sladkorja. Vzemí 20 dkg sladkorja in pol kozarca vode, skuhaj in razdeli naposled v štiri dele, vsakega pobarvaj in prekuhaj, da se barva enakomerno razleze. Med poedinimi žarki vleci tanko črto iz malinoveve marmelade (če je topla, se rajši vleče). Površje cele torte nalikuje odprtemu dežniku. — Ta torta je velika, prav dobra, jako lepa in efektna. V sredo deni svež

cvet z zelenjem. Veliko dela je res z njo, a tudi lahko pokažeš, da nekaj znaš v kuhinji — če seveda zmoreš tak strošek!

Z.

Jagode. (Kompot za zimo). Lepo zrele rdeče jagode mešaj s sladkorjem; vzemi toliko jagod kakor sladkorja. Treba je neprestano mešati dobro uro, da se marmelada zadosti udela. Nato jo spravi v kozarec, dobro zaveži in shrani na zračnem prostoru; najpripravnejši prostor je pač mrzla predoba, ker je tam največ prepaha. Mnogo izvrstnih marmelad se namreč pokvari po zaduhtlih omaricah.

Z.

GOSPODINJSTVO

Za uničenje stenic se je doslej izkazala «Morana» kot najboljše sredstvo. Z malim čopičem se namažejo mesta, kjer so stenice, in takoj je po njih. To sredstvo je priporočljivo tudi zato, ker ima prijeten vonj, ne škoduje ne zdravju, ne lesu, ne posteljini. Izumila ga je zavedna naša Tržačanka, Marija Skrinjarjeva, pa se za sedaj lahko naroča pri njej v Kotoru, kakor je razvidno iz oglasa na platnicah. Pred vojno so «Morano» naročali zlasti hoteli po raznih naših večjih mestih. Dobiva se v stekleničicah ali tudi na debelo.

IZ NAŠE SKRINJE.

GORENJCI. (Nadaljevanje).

Post. Kakor sem že omenila, je Gorenjec v postnem času, bodisi v štirideskdanskem postu, bodisi druge, od cerkve zapovedane postne dni zelo vzdržen, tako glede razveseljevanja kakor tudi glede uživanja jedi in pijače. Da bi se on na primer v postnem času poročil, pa magari naj bi opravil še tako skromno «tiho poroko», do tega ga ne pripraviš nikdar in za noben denar. Odvrni ti bo: «V postnem času se kaj takega za kristjana ne spodobi. V postu se ženijo vrabci in mački.»

Pa tudi šumnega godovanja in drugih podobnih zabav se naš človek v postnem času izogne, če le mogoče. Ako so na primer v postu fantje ponoči na vasi zapeli in zavriskali, to starejšim ljudem že ni bilo po volji, češ, vsaj sedaj, v svetem postnem času, naj bi dali mir.

Istotaka vzdržnost velja glede jedi. Zlasti strogo pa je bilo to v prejšnjih časih. Moja pokojna mati je često pripovedovala, da za časa njene mladosti, (pred 70. leti) v vsem štirideskdanskem postu niti enkrat niso zajutrkovali, razun če je bil kdo bolan. Ves post niso pokusili mesa, ne zabelili jedi z mastjo, nego vedno le s surovim maslom.

Pa tudi poznejše čase se je post zelo strogo držal. Spominjam se, ko sem bila še otrok, sem nekoč na pepelnico zjutraj hitela h krožniku, na katerem je ostalo še par krač flancata od pustnega dne, hoteč

ga ugrizniti. Toda mati mi je iztrgala flancat iz rok ter zavpila razjarjena: «Boš pustila, ali ne veš, da so flancati ocvrti na masti, danes pa je velik post.» — Seveda so se potem sline cedile.

V dokaz, kako strogo se je pri nas držal post, naj služi še to-le: Nekoč sem bila zelo nevarno bolna. Mati mi je prinesla čiste mesne juhe. Da bi se prepričala, če ni morda prevročila, jo je vzela žličico v usta, a ker je bil tisti dan ravno petek, je juho potem — izpljunila.

Zadnja leta je cerkvena oblast post zelo omilila in od tedaj je začel tudi Gorenjec polagoma opuščati svoje trde postne navade. Strogo se pa vzdrži še sedaj mesnih jedi naslednje dneve: vse petke v letu, sredo, petek in soboto v kvartnem tednu, na pepelnico, zadnje tri dni velikega tedna in dan pred Božičem.

Velikanoč. Predzadnje nedeljo pred Veliko nočjo, to je «Tihó nedeljo» se bere po cerkvah evangelijsk. Janeza: «Judje hočejo Jezusa kamnjati», Jezus pa se jim skrije. V spomin na to evangelijsko poročilo zakrijejo v cerkvi vse altarje z modrim zaščitnim. Z ozirom na to tudi pri nas po vseh hišah zakrijejo to nedeljo sv. razpelo z modrim ali črnim zaščitnim in ostane tako zakrito do Velike sobote.

Prihodnjo «Cvetno nedeljo» pa že vse bolj veselo diši po Veliki noči. Zlasti mladina ima svoje posebno veselje z butarami, katere nese k veliki maši k blagoslovu. Nekateri navežejo na butaro toliko jabolk in pomaranč, da se kar šibi. Odrasli ljudje, in to posebno ženske, pa neso k blagoslovu oljkove veje. (Dalje prih.)

Manica.

KNJIŽEVNA POROČILA

Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani je izdala:

L. Andrejev: «Črne maske». (Poslovenil Josip Vidmar. Cena Din. 12, vez. Din. 17.) V jako lepem prevodu smo zopet dobili globoko rusko dramo. Ni ga skoro človeka, ki bi ne užival nad lepoto in pretresljivostjo ruskih književnih del; «Črne maske» pa posebno globoko posegajo v dušo in razum glavnega junaka in tudi čitatelja. Zato jih priporočamo zlasti izobraženkam.

L. N. Tolstoj: «Kreutzerjeva sonata». (Poslovenil Fr. Pogačnik. Cena Din. 14, vez. Din. 20.) Svetovno znano delo. Študija o zakonu. Kakšen je zakon? Zakaj je toliko gorja v življenju? Kakšen bi moral biti zakon? Celó vrsto vprašanj naniza Tolstoj in jih pojasnjuje v duši svojega idealnega krščanstva.

Sophokles: «Antigone». (Poslovenil C. Golar. Cena Din. 9, vez. Din. 14.) Najstarejše delo slavnega grškega pisatelja, ki je med vsemi pesniki starega veka najgloblje posegel v srce človeka in zakone človeštva.

Čevljarnica Forcessin

□□□□ TRST - Via Caprin štev. 5 pri Sv. Jakobu - TRST □□□□

Kdor išče obuvale
cenó a vendar lepo,
ta bo pomislil malo,
ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožcu al' bogatino —
najboljše čevlje daja . . .

Podružnica
Via Udine 2

Podružnica
Via Udine 2

Predmeti za bolnike trebušni in kilni pasovi

v

Parfumeriji - mirodilnici

E. Grapulin

Gorica, Corso G. Verdi 27

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je

„MORANA“

„Morana“ temeljito uničuje stenice in njihovo zalego. Naroča se pri

MAR. SKRINJAR, KOTOR - MUR, DALMACIJA
(Jugoslavija)

Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat. — Išče se ZASTOPNIK
ZA JUGOSLAVIJO. — Ponudbe je poslati direktno na zgornji naslov.

?

FRANC NAROBÉ

Trst, Via Commerciale 3

priporoča slavnemu občinstvu v meslu
in na deželi svojo dobro založeno

Trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne
cene. Točna postrežba. Na željo se po-
šilja blago trž. odjemalcem franco na dom.

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni šte. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emalirane prsti.

POZOR!! RUDOLF KNEZ POZOR!!

Piazza de Amicis 3. (na Kornu)

ima v zalogi moško in žensko blago in izgotovljene obleke.
Sprejema vsakovrstna naročila za obleke po meri in najno-
vejšem kroju. — Nevesta in ženin dobita pri tej tvrdki vse
potrebno po ugodni ceni! Postrežba točna.